

УДК 930.2 (477.83/.86)-055.2 «19-20»

DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2019.3\(27\).318](https://doi.org/10.33782/eminak2019.3(27).318)

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ТОВАРИСТВ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА СТОРІНКАХ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРЕСИ (1887-1939 рр.)

Віра Кочкодан

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ,
Україна)

e-mail: ko4kodana@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2340-2224>

У статті розглянуто жіночу пресу з останньої чверті XIX ст. до початку Другої світової війни. Досліджено як вона репрезентувала свої товариства, а також розкрито динаміку розвитку жіночої періодики, зокрема, як вона змінювала висвітлення організаційної діяльності об'єднань: принципи та методи праці у філіях, кружках. Доведено взаємозв'язок між організаційним станом товариств та їх пресовою діяльністю. Завдяки часописам товариства оперативно ознайомлювали своїх членкинь і громадськість у різних куточках краю про працю та пропагували свої ідеї.

Ключові слова: жіноча преса, «Союз українок», Східна Галичина, «Жіноча доля», організаційна діяльність, філії, кружки, ідеологія

Жіночий рух у Галичині – це одне з унікальних явищ суспільного життя краю останньої третини XIX ст. – 1939 р. Щоб прослідкувати специфіку його розвитку, пов'язаність з іншими соціальними рухами (політичним, релігійним тощо), слід, окрім власне документальних джерел, залучати ширше їх видове коло. Одними з таких є періодичні видання, які дають змогу більш повно розкрити життя не тільки жіночого руху, але й окремої суспільно активної жінки.

Актуальність дослідження зумовлена і тим, що у процесі побудови громадянського суспільства в Україні є важливим застосування досвіду діяльності жіноцтва, його боротьби за свої політичні й освітні права. Практично значущим видається вивчення з цією метою досвіду використання преси, як масового джерела, засобу відображення багатоманітної діяльності жіночих товариств і пропагування національної ідей українства в умовах відсутності власної державності. Саме періодичні видання і діяльність жіночих товариств є показниками політичного та культурного рівня розвитку Галичини, суспільної свідомості її мешканців і придатним для використання у сучасних українських реаліях.

Дослідження й узагальнення перших видань української жіночої преси («Перший вінок», три томи «Нашої долі») були зроблені ще їх сучасниками: І. Франком¹, М. Грушевським², М. Павликом³, Г. Цеглинським⁴, К. Малицькою⁵, М. Фуртаком⁶,

¹ Франко І. Нарис українсько-руської літератури до 1890 р. Львів. 1910. Т. 1. С. 352-355.

² Грушевський М. *Записки Наукового т-ва ім. Шевченка*. Т. XVII. 1897, 489 с.

³ Павлик М. *Народ*. 1890. 15 лютря. С. 4.

⁴ Цеглинський Г. *Зоря*. 1887. № 17-18. С. 3

⁵ Малицька К. Про жіночий рух: Реферат. Львів, 1904. 5 с.

⁶ Фуртак М. «Перший вінок – перший жіночий альманах». *Нова хата*. 1927. Ч. 12. С. 1-4.

М. Возняком⁷ та ін., які схвалювали або критикували дані видання.

Дослідницями жіночої преси в 20-30-і рр. ХХ ст. були: Л. Бурачинська «Про завдання жіночої преси»⁸, О. Дучимінська⁹, Д. Дзерович¹⁰, Х. Кононенко¹¹ й ін. Вони аналізували видання «Жіноча Воля» та «Світ Молоді», «Нова Хата», «Жінка», а також жіночі додатки.

У діаспорі вивчення української жіночої преси набуло широкого поширення. Серед дослідників цього періоду слід виокремити: І. Книш¹², Л. Залеська-Онишкевич¹³, М. Давидович¹⁴, Л. Волинець¹⁵, І. Павликовська¹⁶ й ін. Питанням історії жіночої періодики присвячено два розділи монографії А. Животка «Історія української преси»¹⁷, де автор вперше розглянув жіночі видання як окрему групу преси.

Невеликі згадки про «жіночу» пресу зустрічаємо у бібліографічних виданнях В. Ігнатієнка¹⁸, Л. Лукасевича¹⁹, Ю. Тернопільського²⁰, Є. Місила²¹ й ін. У сучасних комплексних працях, зокрема тритомнику (3-й том у двох книгах) «Українські часописи Львова 1848-1939 рр.: історико-бібліографічне дослідження» вміщено 856 назв часописів, серед яких згадується і жіноча преса²².

У радянській Україні історіографія характеризувалася високим рівнем ідеологізації і жіночій пресі західноукраїнських земель не надавали великого значення.

У роки незалежності дослідження жіночої преси різко пожвавилися. Серед найвідоміших науковців у цій сфері слід виділити: В. Передирій²³, О. Сушкову²⁴, С. Костя²⁵,

⁷ Возняк М. Шляхом до Першого Вінка. *Новий час*. Львів, 1937. Ч. 55. С. 3.

⁸ Бурачинська Л. Про завдання жіночої преси. *Жіноча доля*. 1933. Ч. 1. С. 1-2.

⁹ Дучимінська О. Від самого початку. *Жіноча доля*. (1934), Ч. 12-13, 13.

¹⁰ Д-р Дарія Дзерович. Перегляд української жіночої преси. *Діло*. 1937. Ч. 83. С. 5.

¹¹ К.Х. Жінки і читання часописів. *Діло*. 1937. Ч. 13. С. 5.

¹² Книш І. Жіночий рух і література: З приводу 70-ліття «Першого вінка». *Календар-альманах «Нового шляху» на 1958 рік*, С. 73-77; Книш І. Смолоскип у темряві. Наталія Кобринська і український жіночий рух. Вінніпег, 1957. 302 с.

¹³ Залеська-Онишкевич Л. Як сплетено вінок. Перший вінок. *Жіночий Альманах*. Нью-Йорк, 1984. С. XVII-XIX.

¹⁴ Давидович М. Історичний нарис української жіночої преси. *Жіночий світ*. 1970. Ч. 10. С. 2-4.

¹⁵ Волинець Л. Українська жіноча преса в минулому. *Сучасність*. 1974. № 7/8. С. 113-127.

¹⁶ Павликовська І. На громадський шлях. (З нагоди 70-ліття українського жіночого руху). Філадельфія, 1956, 81 с.

¹⁷ Животко А.П. Історія української преси. Київ, 1999. 368 с.

¹⁸ Ігнатієнко В. Бібліографія української преси (1816-1916). Харків; Київ, 1930. 288 с.

¹⁹ Лукасевич Л. Нарис історії української преси 1816-1930 рр. Варшава, 1938. 270 с.

²⁰ Тернопільський Ю. Українська преса з перспективи 150-ліття. Джерсі-Сіті, 1974. 174 с.

²¹ Місило Є. Бібліографія української преси в Польщі (1918-1939) і Західноукраїнській Народній Республіці (1918-1919). Едмонтон-Альберта, 1991, 328 с.

²² Українські часописи Львова 1848-1939 рр.: Історико-бібліографічне дослідження: У 3 т. / Романюк М.М., Галушко М.В. Т. 1. 1848-1900 рр. Львів, 2001, 744 с.; Т. 2. 1901-1919 рр. Львів, 2002, 692 с.; Т. 3. Кн. 1. 1920-1928 рр. Львів, 2003, 912 с.; Т. 3. Кн. 2. 1929-1939 рр. Львів, 2003, 928 с.

²³ Передирій В.А. Періодика для жінок як джерело досліджень національно-культурного життя Галичини 20-30-х рр. ХХ ст.: дис... канд. іст. наук: 07.00.06. Львів, 1996. 154 с.; Українські періодичні видання для жінок в Галичині (1853-1939 рр.): анот. каталог / уклад. В.А. Передирій; Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Львів: Наук.-видав. підприємство «Мета», 1996. 191 с.

²⁴ Сушкова О.М. Періодичні видання для жінок в Україні: динаміка розвитку та концептуальні особливості. Суми, 2009, 144 с.

²⁵ Кость С. Жіноча преса. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2007. Вип. 30. С. 123-141.

Л. Кліщ²⁶, П. Дутчак²⁷, Т. Орлову²⁸, М. Комарицю²⁹, А. Озеран³⁰, О. Залізнякову³¹, Н. Олійник³², прикарпатську дослідницю Л. Шологон³³ та ін.

Зокрема, у колективній праці В.А. Передирій, Н.М. Сидоренко та Т.В. Старченко «Жіноча доля на тлі доби: (Літопис жіночого руху у світлі українських видань)»³⁴ показано роль українського жіноцтва у державотворчому процесі та національному відродженні, його вплив на культурно-просвітницьке життя суспільства з кінця XIX – до кінця XX ст.

Сучасні праці характеризуються багатим фактологічним матеріалом про видавців, редакторів, зміст, долю часописів, здійснено їх класифікацію, порівняно з іншими виданнями. До спроб зарубіжних істориків проаналізувати українську жіночу пресу можна віднести статтю Юлії Купідури «Українська жіноча преса у Східній Галичині в 1884-1939 рр.»³⁵.

Завданням статті є проаналізувати як висвітлювалися організаційна діяльність жінок в їхніх же виданнях.

Варто виділити два періоди в історії жіночої періодики: остання чверть XIX ст. – 1919 р. – розвиток жіночої преси слабкий, як і власне організаційний стан товариств; 1919-1939 рр. – пік розвитку жіночої преси та жіночих об'єднань.

Щодо першого періоду, то він характеризувався нестабільністю виходом періодичних видань, оглядовими статтями про жіночий рух, зацікавленістю, насамперед, питаннями освіти жінок, переважно вищої та середньої, завданнями сучасної жінки у суспільстві.

«Ластівкою» періодики українського жіноцтва став альманах «Перший вінок» (1887 р.). У ньому центральне місце належить публіцистичним статтям Н. Кобринської: «Про рух жіночий в новіших часах», «Замужня жінка середньої верстви», «Руське жіноцтво в Галичині в наших часах», «Про первісну ціль Товариства руських жінок в Станіславові зав'язаного 1884 р.». В останній статті авторка стверджувала: «Ми поклали собі метою впливати на розвій жіночого руху через літературу, бо література була все вірним образом ясных і темних сторін суспільного ладу, його потреб, недостатків», «...слідити за найновішими напрямками вираження в лі-

²⁶ Кліщ Л.І. Журнал «Жіноча Доля»: Ідеологія. Тематика. Концепти. Івано-Франківськ, 2005. 114 с.

²⁷ Дутчак П. Становлення і розвиток жіночої преси в Західній Україні (20-30-ті роки XX ст.). *Науковий вісник Чернівецького університету: Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини*. 2002. Вип. 123-124. С. 160-169.

²⁸ Орлова Т. Українська жіноча преса від минулого до сучасності у світлі історіографії. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. 2009. Вип. 97. С. 48-53.

²⁹ Комариця М. Жіноче діло: Безплатний додаток до «Діла». Періодика Західної України 20-30-х рр. XX ст.: Матеріали до бібліографії. Львів, 2001. Т. 4. 328 с.

³⁰ Озеран А. Жіноча преса: історія та сучасність. «Лінія найбільшого опору» (роль жіноцтва у національно-визвольних змаганнях українського народу кінця XIX-XX ст.). Київ, 2008.

³¹ Залізнякова О. Жіноча преса. *Енциклопедія Українознавства: Словникова частина. Перевидання в Україні*. Львів, 1994. Ч. 2. С. 14.

³² Олійник Г. Жіноча преса в Україні: минуле і сучасність. *Незалежний культурологічний часопис «И»*. 2003. № 27. С. 97-109.

³³ Шологон Л.І. Періодичні видання Галичини міжвоєнного періоду як джерела з історії літературного життя українців краю другої половини XIX – початку XX ст. URL: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11147

³⁴ Передирій В.А., Сидоренко Н.М., Старченко Т.В. Жіноча доля на тлі доби: (Літопис жіночого руху у світлі українських видань). Київ, 1998, 120 с.

³⁵ Kupidura J. Ukrainiska prasa kobieca w galicji wschodniej w latach 1884-1939. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2013. Vol. I, S. 265-270.

тературі, старатися у якнайскоріший спосіб передати їх населенню і через те будити ясну, свідому думку загалу»³⁶

Тобто, сама очільниця Товариства бачила його основним завданням просвітницьку діяльність через видання та поширення літератури і, як бачимо вже з першого альманаху, насамперед, художньої. Докладнішої інформації про структуру, кількісний склад, напрямки діяльності, ідеологічні засади організації не подавалося, що, можливо, спричинено слабкістю жіночого руху, його неостаточною сформованістю, відсутністю досвіду; або ж бажанням авторки донести до читача основну думку про товариство.

З інших статей альманаху бачимо, що головне особисте завдання, як і завдання жіночого руху в цілому, Кобринська вбачала у вихованні жінок, можливістю здобуття вищої освіти³⁷.

Наступними були випуски збірника «Наша доля» (1893, 1895, 1896), де Н. Кобринська намагалася переконати суспільство, що організація жінок потрібна для їхнього самовдосконалення та кращої праці у громаді, а також для поступу української справи. У цих альманахах вона розвивала свої погляди на жіноче питання, одна з перших заговорила про можливу «подвійну завантаженість жінки» (дім і робота), переконувала жінок у необхідності боротьби за свої права. До статей цього циклу, зокрема, належать: «Жіноча справа у Галичині» (1893), «Стремління жіночого руху» (1895), «Рух жіночих товариств» (1896), «Стремління жіночого руху» (1896) й інші³⁸.

У «Нашій долі» першого випуску в рубриці «Русинки» Кобринська згадала про три існуючі жіночі товариства («Руских Дам» і «Клуб Русинок» у Львові, «Руских Жінок» у Станіславові), а між діячками назвала: Мандачевську, Софію Бучинську, Теклю Навроцьку, Ольгу Озаркевич, Орісю Гарасимович та, з особливим теплом, Ольгу Шухевич з Тишковець³⁹.

Наступні сторінки займав докладно опрацьований у 21 параграфі Статут товариства «Захоронка», що його Кобринська помістила з такою нотаткою: «Подаємо зразок статутів Товариства «Охоронка» в надії, що загал наш зрозуміє пекучу потребу таких товариств в нашій краю і приступить до їх зав'язання». Він міг змінюватися до місцевих умов⁴⁰

Отже, зі статей «Нашої долі» бачимо ідеологічне зростання українського жіночого руху. В них уже велася мова про політичні, сімейні права жінок, йшло ознайомлення з досягненням сусідніх держав щодо цих питань, але все-таки у центрі зору Товариства стояло питання здобуття вищої освіти жіноцтва; а вищезгадані питання – ставилися на перспективу, коли зміниться суспільний лад.

Перед початком Першої світової війни публікації про організацію жіноцтва зрости у зв'язку з виходом систематичних періодичних видань («Мета» та «Жіноче діло»). У програмні статті першого часопису вказувалось, що видання сприятиме за-

³⁶ Кобринська Н. Про первісну ціль Товариства руських жінок в Станіславові зав'язаного 1884 р. *Перший вінок*. 1887. С. 458.

³⁷ Кобринська Н. Вибрані твори. Київ, 1958. 128 с.

³⁸ *Ibid.* С. 129.

³⁹ Кобринська Н.І. *Стремління жіночого руху. Наша доля. Книга 2. Зб. Праць різних авторів*. Львів: З друкарні Наукового Товариства Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1895. С. 4.

⁴⁰ Н.К. Статут товариства «Охоронка». *Наша доля*. 1893. 94 с.

лученню жіноцтва до активної громадської праці, «щоб жінка могла і сміла забрати голос в усіх загальнолюдських справах»⁴¹

За словами дослідниці Н. Олійник: «Це був часопис ідеологічного спрямування, в основному розрахований на активних членкинь жіночих організацій та міську інтелігенцію»⁴².

На сторінках двотижневика широко висвітлювалася культурно-просвітницька й організаційна робота громадських жіночих організацій, наприклад, в огляді «З історії руху українського жіноцтва в Галичині», кореспонденції «Перед загальними зборами «Кружка українок» у Львові», замітці «На шлях реформ». У статті Д. Старосольської «Ідеї емансипації жінок» акцентувалася увага на таких актуальних завданнях жіночих організацій, як розвиток самоосвіти шляхом організації лекцій, створення бібліотек, курсів для неписьменних, опікунська робота. Про необхідність створення дошкільних дитячих закладів («захоронок»), які могли б протидіяти польським жіночим монастирям в їх намаганнях поширювати свій вплив на українських дітей, йдеться у кореспонденції «До організаційної роботи»⁴³.

У часописі була подана інформація про святкування 25-літнього ювілею «Общества руських дам», висвітлювалося створення «Клубу українських дівчат» («Кружок українок» – з травня 1905 р. – *Авт.*), виборчі питання, проблема рівноправності жінки, шлях до вирішення якої редакція бачила у підвищенні культурного рівня та духовному збагаченні жінки тощо⁴⁴

Після закриття двотижневика голосом жіноцтва став додаток до газети «Діло» – «Жіноче діло». Він спрямовував читачок до економічної самостійності, набуття фахових знань у вищих навчальних закладах, знайомив із досягненнями жінок у творчих і мистецьких сферах.

У другому періоді (1919-1939) жіноча періодика зросла у кількісному й якісному плані. Це було зумовлено: зростанням чисельності жіночих товариств, складними політичними умовами, еволюцією боротьби жінок за суспільні та демократичні права, за духовний розвій і самовизначення нації, пошуку шляхів своєї реалізації. Тоді виникли видання, що своєю конкретною метою поставили виховання жінки як особистості. У ці роки відбувалися пошуки найвідповіднішої форми видань (тематична сторінка, додаток, самостійний часопис), визначався зміст, що міг би зацікавити жіночу аудиторію.

Ці видання розвивалися ініціативою та творчими силами самих жінок, які ставали видавцями і редакторами, навколо них гуртувалося коло постійних авторів. На посаді головних і відповідальних редакторів випробували свій хист Дарія Шухевич-Старосольська, Ірина Вільде, Лідія Бурачинська-Рудик, Марія Струтинська, Мілена Рудницька, Олена Кисілевська й інші.

Одним з перших розкрив питання організації робітничого жіноцтва часопис під назвою «Наша мета». У ньому велися рубрика «З жіночого руху». У той час на поряток денний стало питання про роль і місце жінки у визвольній боротьбі. Тракткування цього питання змінювалося залежно від зміни політичної спрямованості видання. У статтях М. Рудницької (деколи вона підписувалася ініціалами М.Р.Л. – *Авт.*) завдання жінки початково визначалися винятково як феміністичні («Нова доба куль-

⁴¹ Програма стаття. *Мета*. 1908. № 1. С. 1.

⁴² Олійник Г. Жіноча преса в Україні... С. 99.

⁴³ Українські часописи Львова 1848-1939 рр.... Т. 2. 1901-1919 рр. Львів, 2002. С. 223.

⁴⁴ Алчевська Х. Різні думки і дійсність. *Мета*. 1908. Ч. 7-8. С. 4.

тури», «Жіноче безробіття», «Трагічний конфлікт», «Чи треба нам окремих жіночих організацій?»). В її публікаціях порушуються питання про надання жінкам можливостей здобувати вищу освіту, про рівну з чоловіками оплату праці, запровадження державної охорони прав материнства, необхідності окремих жіночих організацій. «Нам треба жіночих організацій, в першій мірі на це, щоби освідомляти в жіночому питанню наше жіноцтво. В нас не лише мільйони маси селянок, але і переважаюча частина жіночої інтелігенції стоїть байдужо і осторонь еманципації... Треба розбудити широкі круги жіноцтва до співучасті у визвольному жіночому рухові, треба їх єднати для великої ідеї еманципації. Треба їх привчити користуватися признаними правами та виховати до співучасті в громадянській праці»⁴⁵

У післявоєнний час найпопулярніше українське товариство Східної Галичини «Союз українок» почав видавати свій перший часопис під назвою «Жіночий вісник». У ньому публікувалися програмні документи організації, цікаві кореспонденції на громадсько-політичні теми. Редактором його стала Мілена Рудницька, а постійними авторами – О. Кисілевська, М. Бачинська, М. Струтинська, О. Залізняка, Є. Макарушка й ін.⁴⁶

Систематичну та докладну інформацію про організаційні питання «Союзу українок» отримуємо після виходу їх видання «Жіноча доля» (редактор Олена Кисілевська – *Авт.*). У 1929 р. була відкрита постійна рубрика «Вісти з «Союзу українок», де публікувалися резолюції, звіти центрального відділення.

Дослідження статей організаційного характеру часопису «Жіноча доля» дозволило виокремити наступні тенденції:

- містилося найбільше інформації про таке товариство як «Союз Українок». Це закономірно, оскільки його редактором «Жіночої долі» була Олена Кисілевська, організаторка-референт цього товариства, згодом сенатор польського парламенту від Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО – *Авт.*), з 1935 р. обіймала посаду голови секції господинь при товаристві «Сільський господар»;

- у 1920-х рр. жіноцтво «Союзу» цікавило більше питання географічного поширення своєї організаційної сітки та методичку роботи у нижчого рівня структурах, а у 1930-х – оживлення й удосконалення праці філій, кружків, пошук нових ділянок праці, організація доросту (дівчат 14-18 років) і дбання за здоров'я;

- у виданні велися рубрики: «Із жіночих організацій», «Жіночий рух», «З жіночого руху», «Вісти із Союзу Українок», «Праця в наших організаціях» (остання з 1935 р. – *Авт.*), де висвітлювалися з'їзди, наради філій «СУ» на Тернопільщині, Зборівщині, Станіславівщині, у Стрию, Городенці та ін. Подавалися не тільки стандартні відомості про кількість членкинь, назви виділів, звіти за останній рік, ухвалені резолюції, але й історія виникнення їх філій. З цього можна зробити висновок, що утворювалися майбутні філії із Жіночих громад або жіночих секцій при «Просвіті». За допомогою цих рубрик ми дізнаємося також географію поширення філій «СУ», яка охоплювала всю територію Східної Галичини.

Інформація про щорічні з'їзди була досить насичена: подавалися короткі звіти по кожному реферату (відділу) й обов'язково друкувалися резолюції, які мало як змінювалися з кожним роком. Найбільше жіноцтво цікавила питання сільськогосподарської освіти, садків, неграмотності, гігієни, актуальні на той час питання (напри-

⁴⁵ Чи треба нам окремих жіночих організацій. *Наша мета*. 1919. Ч. 11. С. 1-3.

⁴⁶ *Українські часописи Львова 1848-1939 рр...* Т. 3. Кн. 1. 1920-1928 рр. Львів, 2003. С. 264.

клад, «засудження червоного терору» в УРСР). Основна увага зверталася на організацію селянського жіноцтва.

У 1937 р. з'явилися організаційні поради для гуртків на кожний місяць. Наприклад, на лютий: улаштувати вечір-пам'яті Н. Кобринської, вечір-академію Лесі Українці, цікавий вечір із костюмами для молоді, провести безалкогольну пропаганду, лекції як вберегтися від грипу, передвесняний господарський виклад. Отже, Товариство намагалося конкретизувати, систематизувати та зобов'язати провести різного роду виховні, господарські заходи. Правда механізму контролю чи звітності виконання цих завдань не подано.

Не оминав часопис увагою інші жіночі товариства. Про їх організаційність згадувалося у рубриці «З жіночих організацій». Так, зустрічалися відомості про жіночу промислову спілку «Труд», першозасновницю (Кокорудзова Іванна), її голів (Шухевич Герміла, Макарушкова Євгенія), мету (виробництво і торгівля предметів, відділи суконь, білизни, шкільний, торговий)⁴⁷. За 1928 р. описувалися збори жіночого Лугу II у Львові з метою підвищення здоров'я молоді. Членів 24 хлопці, 14 дівчат⁴⁸.

Інформація в іншому часописі – «Жіноча воля» – на 90% повторювала (дублювала) попереднє видання. У кожному числі подавалися рекомендації як правильно працювати у гуртках «СУ», як проводити засідання, про що радитися, як прикрашати приміщення; обґрунтовувалася практична користь створення гуртків (навчать краще господарювати, виховати дітей з любов'ю до рідного краю, зберегти своє здоров'я, брати участь у кооперації тощо). Існували рубрики: «Праця в жіночих гуртках», «Жіночий рух», «З життя наших товариств».

Поміщалися у 1930-х рр. повідомлення і про створення нових кружків, секцій при «Просвіті», наприклад, у Підгороддю (поблизу с. Крилоса), у с. Чернилівка (Скалатський повіт).

Отже, схожі за змістом видання «Жіночої долі» та «Жіночої волі» взаємодоповнювали один одного в інформаційному полі, особливо, щодо «СУ».

Спочатку місячник, а згодом – двотижневик «Нова хата» (редактор М. Громницька, потім – Лідія Бурачинська-Рудик – *Авт.*) на перших сторінках висвітлювалися важливі питання у житті «СУ». Зокрема, за 1937 р. ціла сторінка присвячена Всесвітньому Союзу українок. Вона подана у формі розширено звіту, поміщено фотографію членкинь Головної Ради Союзу (Софію Русова, Мілена Рудницька й ін.). Подано хто зібрався на з'їзд, його завдання, підкреслено демократичність даної організації, що видно із збереженням прав, статутів тих товариств, які увійдуть до нього⁴⁹.

Майже у кожному номері висвітлювалися збори УНМ (Українського народного мистецтва – *Авт.*), товариства «Труд», звіт діяльності філій «СУ», зокрема у Калуші, життя Марійських дружин тощо⁵⁰.

Звіти були короткими, як попередні, або розширеними. Наприклад, про заснування товариством «Жіноча громада» у Дрогобичі кооперативу «Труд», подано чим займаються, фото працівниць⁵¹.

⁴⁷ Я.В. З жіночих організацій. *Жіноча доля*. 1926. Листопад. С. 4.

⁴⁸ Перші загальні збори жіночого Луга. «Луг» II у Львові. *Жіноча доля*. 1928. 15 листопада. С. 5.

⁴⁹ Всесвітній Союз Українок. *Нова хата*. 1937. 1 листопада. Ч. 21-22. С. 3, 6.

⁵⁰ Філія СУ у Калуші. *Нова хата*. 1928. Ч. 4. С. 7; Звіт Союзу українок. *Нова хата*. 1926. Ч. 4. С. 19; Книш І. Жіночий рух і література... С. 76-77.

⁵¹ Кооператив «Труд» у Дрогобичі. *Нова хата*. 1928. Ч. 1. С. 5.

Український жіночий конгрес дав поштовх до створення періодичних видань, на сторінках яких найповніше розкрилися тенденції розвитку громадського жіночого руху у національно-визвольному напрямку. Таким часописом стала «Жінка». На сторінках видання публікувалися програмні статті організації, аналітичні розвідки про розвиток феміністичного руху, дискусійні статті про форми та методи громадської роботи жіноцтва.

Центральною темою стало обговорення завдань щодо створення політичної жіночої партії.

Існувала спеціальна рубрика з «Вісті з «СУ»», де розглядалися організаційні питання. На перших сторінках часопису завжди вміщувалися дискусійні статті політичного, ідеологічного характеру. Їх авторкою була Мілена Рудницька. Наприклад, суперечки з приводу чи є «СУ» політичною організацією.

В іншій статті наголошувалося, що метою фемінізму було не досягнення рівноправності з чоловіками, а допомога реалізувати жінці свої здібності, надання їй можливості впливати на суспільні процеси⁵².

Досить цікавою та простою була подача методики праці у сільських кружках: психологічні вміння жінки-делегатки⁵³, наявність власного приміщення, тісний зв'язок кружків із філією⁵⁴.

Обов'язково подавали про щорічні загальні, краєві з'їзди та з'їзди філій і кружків. Інформація була дуже детальною, містила фотографії, промови, привітання, звіти кожної референти (голови секції), дискусії, резолюції⁵⁵. Аналіз з'їздів дає змогу побачити як стрімко розвивалась організаційна структура Союзу у 1930-х рр., його кількісні показники⁵⁶.

На сторінках «Жінки» згадувалося про діяльність інших товариств. Зокрема, «Вакаційних осель» (голова Ольга Барвінська-Бачинська), «Порадні для матерів», «Української захоронки». Кожен з них мав свій напрям. Так, «Захоронка» організовувала харчування, ігри, проводила читання, планувала відкрити світлицю; «Вакаційні оселі» – півоселі в час шкільних канікули⁵⁷.

Після закриття у 1938 р. «Жінки» її справу продовжили видання: «Українка», «Світ українки». Їх об'єднувала тематично-проблемна спорідненість – потреба згуртувати українське жіноцтво навколо політичних і громадських організацій, відстоювати національну незалежність українців, підвищувати освітній рівень сільського жіноцтва.

Популярний часопис – місячник «Українка» (виходив до січня 1939 р. – Авт.) відкривався програмною статтею «Наше слово», в якій редакція зробила огляд розвитку громадського жіночого руху, дала оцінку таким періодичним виданням, як «Жінка», «Жіноча доля», «Жіночий голос», визначила завдання «Українки» у пропагуванні ідеології жіночого руху. М. Рудницька у зверненні «До всього жіноцтва» закликала жінок до єдності у збереженні народних традицій, звичаїв, «усього рідного»⁵⁸. Часо-

⁵² Відношення молоді до жіночого руху. *Жінка*. 1935. 5 лютого. С. 1.

⁵³ Методика праці у сільських кружках «СУ». *Жінка*. 1936. 1 грудня. С. 6.

⁵⁴ Методика праці у сільських кружках «СУ» *Жінка*. 1936. 15 грудня. С. 5.

⁵⁵ Загальний З'їзд. *Жінка*. 1937. Листопад. С. 7-10.

⁵⁶ Перший день нарад. Резолюції Загального З'їзду. *Жінка*. 1935. 1 квітня. С. 2-5; Краєва конференція С.У. у Львові. *Жінка*. 1938. 1 травня. С. 5-6.

⁵⁷ Суспільна опіка над дитиною у Львові. *Жінка*. 1935. 15 червня. С. 7; Дві поважні виховні станції. *Жінка*. 1939. Серпень. С. 7-8.

⁵⁸ Рудницька М. До всього жіноцтва. *Українка*. 1938. Ч. 71. С. 1.

пис повідомив про призупинення діяльності «Союзу українок» і створення політичної партії ДКО («Дружини княгині Ольги» – *Авт.*)⁵⁹, надрукував звернення Голови Ради ДКО «Самоврядні вибори і жіноцтво: До українського жіноцтва»⁶⁰. Важливіші публікації цього видання були здебільшого популярним викладом матеріалів «Жінки».

Публікації часопису були розраховані на сільську жінку і мали сприяти пробудженню громадської активності селянки. Містили відомості про ДКО, її з'їзди, повітові наради політичного змісту. Видання вело рубрики: «Як працюємо в кружках Союзу українок», «З праці кружків «СУ», де дуже детально до кожної з секцій подавали план роботи на місяць. Аналіз цих планів дає змогу стверджувати, що особлива увага приділялася вшанування національних свят, питанням гігієни та господарської діяльності, організації дозвілля доросту (вивчення історії, письма, вечорам, прогулянкам, праці на городах, опіка над могилами борців за волю України тощо)⁶¹.

Іншим, власне жіночим виданням, був часопис «Жіночий голос». Він пропагував ідеї соціалізму, тому Українська соціал-радикальна партія на сторінках двотижневика була названа першою політичною організацією, у програмі якої прозвучали слова про рівноправність жінки⁶².

На сторінках часопису друкувалися заклики до жінок вступати в гуртки при УСДП (Українська соціал-демократична партія – *Авт.*), товаристві «Селянська спілка» та при інших громадських об'єднаннях для селян і робітниць. Часопис повідомляв про створення Союзу українських працюючих жінок «Жіноча громада» (1938), ознайомив читачів із статутом і завданнями організації. Широко висвітлювалась у виданні робота Другого крайового конгресу «Жіночої громади»⁶³. Завдання залучення жіноцтва до активної громадської роботи обговорювалися у публікаціях Ф. Стахової, М. Лучинської, І. Блажкевич, Л. Мурин та інших авторів.

У 1936 р. відбувся з'їзд на якому було ухвалено видавати окреме видання, збирати кошти на цю подію⁶⁴. З перших років видання «Жіночого голосу» в центрі уваги редакції були питання піднесення культурного й освітнього рівня жінки шляхом самоосвіти. Іванна Блажкевич, як тимчасова голова Союзу, закликала вступати у ряди ЖГ, щоб «бути попліч чоловіків у всіх ділянках громадського життя, підготувати жінку до визвольної боротьби». Своїм завданням вони ставили, насамперед, економічно визволити жінку у питаннях освіти, рівноправності зарплат, врахування домашньої праці як професійної. Достатньо було, щоб 15 охочих жінок зібралися і створили повітову чи місцеву громаду⁶⁵. Подавалися рекомендації як стати членом Союзу українських працюючих жінок «Жіночої громади»⁶⁶.

Повідомлялося про загальні та місцеві збори «Ж.Г.». Наприклад, у Торговицях, Коломиї⁶⁷.

Свої організаційні питання висвітлювали москвофільські жіночі товариства, зок-

⁵⁹ ДКО. *Українка*. 1939. Ч. 1. С. 2.

⁶⁰ Самоврядні вибори і жіноцтво. До українського жіноцтва. *Українка*. 1939. Ч. 2. С. 1.

⁶¹ З праці кружків «СУ». *Українка*. 1938. Квітень. С. 14; Як працюємо в кружках С.У. *Українка*. 1938. Лютий. С. 12.

⁶² У заранні політичного руху українського жіноцтва. *Жіночий голос*. 1935. Ч. 10. С. 3.

⁶³ Другий крайовий конгрес Жіночої громади. *Жіночий голос*. 1939. Ч. 7. С. 3.

⁶⁴ Організація жіночих громад. *Громадський голос*. 1935. 1 червня. С. 6.

⁶⁵ До українських працюючих жінок. *Жіночий голос*. 1935. 6 липня. С. 5.

⁶⁶ Алчевська Х. Різні думки і дійсність. *Мета*. 1908. Ч. 7-8. С. 4.

⁶⁷ Збори у Торговицях. *Жіночий голос*. 1938. Жовтень. С. 5.

рема «Общество русских дам». Для цього вони видавали щомісячний журнал «Очаг» (1936-1939). Метою часопису була організація й єднання російських жінок, культурно-просвітницькій, науковій роботі «...воспитаніе наших детей в духе русской культуры»⁶⁸.

У подальших числах «Очага» привертає увагу публікація Ніни Єрмолович «Медленным, но верным шагом» (1936. Ч. 2): «Единственная «настоящая» організація русских женщин находится в Польщі, во Львові и называется «Общество Русских Дам»⁶⁹.

Ще одна місячна газета «для русских женщин» – «Руска нива». На сторінках часопису друкувалися матеріали про тогочасні жіночі товариства. Кореспонденція «О-во Русских женщин: его історія, ціль і задачі» була присвячена діяльності товариства, що вже нараховувало 70 років існування. У статті подавалася історія заснування цього товариства (рік виникнення, займалося просвітньою роботою жінок, благодійністю та прикрашанням церкви тощо).

У цій же статті висвітлювалася ієрархія товариства: Централь у Львові, філії та кружки⁷⁰. Можна зробити висновок, що план, методи, форми роботи «Общество» взяло із досвіду вже існуючих українських товариств, зокрема «СУ», а також із зростаючих суспільних потреб. Товариство змушене було мінятися, щоб бути конкурентоспроможним на тлі інших організацій.

У наступних номерах розповідали про напрямки праці у гуртках: господарський, суспільний, просвітньо-виховний; як налагоджувати зв'язки з кооперацією села. Подавалися поради, що робити у гуртках: обговорювати на весні, що садити, як обробляти грядку, на літо – організовувати дитячі садки, зимою – курси варення їжі та шиття. Найкраще засновувати кружки при кооперації⁷¹.

Отже, статті жіночих видань характеризували процес свого становлення як організацій, служили вказівником для своїх філій і гуртків, подаючи методологію праці, ідеологічно обґрунтовуючи своє існування. Найбільш послідовним у цьому плані був «СУ», який мав шість одночасно діючих видань, згодом два нових («Громадянка» і «Світ українки»). У періодиці кожного товариства організаційні питання стояли на перших сторінках, що свідчило про їх вагу в житті спілок, оскільки забезпечувало їх цілісне, гармонійне існування. Всі видання пов'язували організаційні питання з питаннями освіти жінок (особливо перші часописи), становищем у суспільстві, а потім – національними інтересами. Велика увага приділялася залученням молоді до організацій, для чого пропонувалося створювати окремі відділи, наприклад, доросту. Ставився диференційований підхід до структури товариств, психологічній підготовці кадрів, особливо інструкторок. В українофільських і москвофільських жіночих організаціях ідентичною була структура (центрально у Львові, філії та гуртки), схожими форми та напрямки роботи, але у національних питаннях вони розходилися.

Жіночі періодичні видання були базою для своїх товариств у плані організації, ідеології, а також оперативно ознайомлювали своїх членкинь і громадськість у різних куточках Східної Галичини про працю.

Дана проблема потребує подальшого вивчення у зв'язку із залученням нових періодичних джерельних матеріалів на регіональному та місцевому рівнях із дослі-

⁶⁸ Павлова І. Ми виходим в путь. *Очаг*. 1936. Ч. 1. С. 1.

⁶⁹ *Українські часописи Львова 1848-1939 рр...* Т. 3. Кн. 2. 1929-1939 рр. Львів, 2003. С. 928.

⁷⁰ Общество русских женщин. *Руска нива*. 1938. Квітень. С. 1-2.

⁷¹ Основуймо кружки Руских женщин. *Руска нива*. 1938. Травень. С. 2-3.

дження життя і творчої діяльності жіночих організацій. Важливим є залучення іншомовної преси, яка дає ключ до розгляду взаємовідносин між різними жіночими товариствами у питаннях політичного, культурного та релігійного аспекту.

REFERENCES

- Alchevska, Kh.** (1908). Rizni dumky i diisnist [Different thoughts and activities]. *Meta*, 7-8, 4 [in Ukrainian].
- Blazhkevycheva, I.** (1938). Oboviazky chleniv [The obligations of members]. *Zhinochy holos*, 13, 10 [in Ukrainian].
- Burachynska, L.** (1933). Pro zavdannia zhinochoi presy [About the problems of women's press]. *Zhinocha dolia*, 1, 1-2 [in Ukrainian].
- Vozniak, M.** (1937). Shliakhom do «Persoho Vinka» [By the way to «Persoho Vinka»]. *Novyi chas*, 55, 3 [in Ukrainian].
- Volynets, L.** (1974). Ukrainska zhinocha presa v mynulomu [The Ukrainian women's press in the past]. *Suchasnist*, 7/8, 113-127 [in Ukrainian].
- Hrushevskiy, M.** (1897). *Zapysky Naukovoho t-va im. Shevchenka, XVII* [in Ukrainian].
- Davydovych, M.** (1970). Istorychnyi narys ukrainskoi zhinochoi presy [Historical sketch of the Ukrainian women's press]. *Zhinochy svit*, 10, 2-4 [in Ukrainian].
- Dzerovych, D.** (1937). Perehliad ukrainskoi zhinochoi presy [The View Ukrainian women's press]. *Dilo*, 83, 5 [in Ukrainian].
- Dutchak, P.** (2002). Stanovlennia i rozvytok zhinochoi presy v Zakhidnii Ukraini (20-30-ti roky XX st.) [The Formation and development of women's press in the Western Ukraine. 1920-1930s]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Istorii. Politychni nauky. Mizhnarodni vidnosyny*, 123-124, 160-169 [in Ukrainian].
- Duchyminska, O.** (1934). Vid samoho pochatku [From the beginning]. *Zhinocha dolia*, 12-13, 13 [in Ukrainian].
- Franko, I.** (1910). *Narys ukrainsko-ruskoj literatury do 1890 r.* [Essay of Ukrainian-Russian Literature till 1890]. Lviv [in Ukrainian].
- Furtak, M.** (1927). «Pershyi vinok» – pershyi zhinochy almanakh [«Pershyi vinok» – the first women's almanac]. *Nova khata*, 12, 1-4 [in Ukrainian].
- Ihnatiienko, V.** (1930). *Bibliohrafiia ukrainskoi presy (1816-1916)* [Bibliography of the Ukrainian press (1816-1923)]. Kharkiv-Kyiv [in Ukrainian].
- Ihnatiienko, V.** (1926). *Ukrainska presa: (1816-1923 rr.): (istoryko-bibliohrafichniy etud)* [Ukrainian Press (1816-1923) historical and bibliographic sketch]. Kyiv [in Ukrainian].
- Kobrynska, N.** (1958). *Vybrani tvory* [The Selected Works]. Kyiv [in Ukrainian].
- Kobrynska, N.** (1887). Pro pervisnu tsil «Tovarystva ruskykh zhinok» v Stanislavovi zaviazanoho 1884 r. [About the original purpose of the «Tovarystva ruskykh zhinok» v Stanislavovi founded in 1884]. *Pershyi vinok*, 457-463 [in Ukrainian].
- Kobrynska, N.** (1895). Stremlinnia zhinochoho rukhu [The aspiration of the women's movement]. *Nasha dolia*, 2, 3-17 [in Ukrainian].
- Klisch, L.I.** (2005). *Zhurnal «Zhinocha Dolia»: Ideolohiia. Tematyka. Kontsepty* [Journal «Zhinocha Dolia»: Ideology. Subject. Concepts]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Knysh, I.** (1958). Zhinochy rukh i literatura: Z pryvodu 70-littia «Persoho vinka» [The Women's Movement and Literature: About the 70th Anniversary «Persoho vinka»]. *Kalendar-almanakh «Novoho shliakhu» na 1958 rik*, 73-77 [in Ukrainian].
- Knysh, I.** (1957). *Smoloskyp u temriavi. Nataliia Kobrynska i ukrainskyi zhinochy rukh* [Torch in the dark. Natalia Kobrynska and the Ukrainian women's movement]. Vinnipeh [in Ukrainian].
- Komarytsia, M.** (2002). Halytska relihiina periodyka pro «zhinoche pytannia» (pochatok XX st.) [Galytska religious periodical about the «women's question» (beginning of the twentieth century.)]. *Ukrains'ka periodyka: Istorii i suchasnist'* (pp. 265-271) L'viv. [in Ukrainian].
- Komarytsia, M.** (2001). Zhinoche dilo: Bezplatnyi dodatok do «Dila» [Female business: Free application to «Dilo». Periodicals of Western Ukraine 20-30s of the XX century]. *Periodyka Zakhidnoi Ukrainy 20-30 rr. XX st.: Materialy do bibliohrafii*. L'viv, (Vol. 4), 234-240 [in Ukrainian].
- Kost, S.** (2007). Zhinocha presa [Women's Press]. *Visnyk L'viv's'koho universytetu. Serii zhurnalistyka*, 30, 123-141 [in Ukrainian].
- Kupidura, J.** (2013). Ukrainska prasa kobietsa v galitsi vschodniei v latach 1884-1939 [Ukrainian women's press in the Western Galicia 1884-1939]. *Studia ukrainitsa posnaniensia*, 1, 265-270 [in Polish].

- Lukasevych, L.** (1938). *Narys istorii ukrainskoi presy 1816-1930 rr.* [Essay on the history of the Ukrainian press in 1816-1930]. Varshava [in Ukrainian].
- Malytska, K.** (1904). *Pro zhinochyi rukh: Referat* [About the women's movement: Abstract]. Lviv [in Ukrainian].
- Malytska, K.** (1926). Pro znachinnia vlasnoi presy dlia zhinok i iak vona u na rozvyvalasia [About the meanings of his own press for women and how she was in developed]. *Na novyi shliakh: Iliustrovanyi kalendar – almanakh «Zhinochoi doli» na zvychainyi rik 1927.* Kolomyia [in Ukrainian].
- Misylo, Ye.** (1991). *Bibliohrafiia ukrainskoi presy v Polschi (1918-1939) i Zakhidnoukrainskiy Narodnyy Respublitsi (1918-1919)* [Bibliography of the Ukrainian press in Poland (1918-1939) and the Western Ukrainian Republic (1918-1919)]. Edmonton-Alberta [in Ukrainian].
- Ozeran, A.** (2008). *Zhinocha presa: istoriia ta suchasnist. «Liniia naibilshoho oporu» (rol zhinotstva u natsionalno-vyzvolnykh zmahanniakh ukrainskoho narodu kintsia XIX-XX st.)* [Women's Press: History and Modernity. «The Line of the Most Resistance» (the role of women in the national liberation competitions of the Ukrainian people at the end of the XIX and XX centuries)]. Lviv [in Ukrainian].
- Oliinyk, H.** (2003). Zhinocha presa v Ukraini: mynule i suchasnist [Women's Press in Ukraine: Past and Present]. *Nezalezhnyi kulturolohichni chasopys «Y», 27, 97-109* [in Ukrainian].
- Orlova, T.** (2009). Ukrainska zhinocha presa vid mynuloho do suchasnosti u svitli istoriografii [Ukrainian Women's Press from the Past to Present in the Light of Historiography]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istorii, 97, 48-53* [in Ukrainian].
- Pavlova, I.** (1936). My vykhodym v put [We get out of the way]. *Ochah, 1, 1* [in Ukrainian].
- Pavlyk, M.** (1890). *Narod, 7, 4* [in Ukrainian].
- Pavlykovska, I.** (1956). *Na hromadskyi shliakh (Z nahody 70-littia ukrainskoho zhinochoho rukhu)* [On the public way. (On the occasion of the 70th anniversary of the Ukrainian women's movement)]. Filadelfia. [in Ukrainian].
- Peredyrii, V.A.** (Ed.) (1996). *Ukrainski periodychni vydannia dlia zhinok v Halychyni (1853-1939 rr.)* [Ukrainian periodicals for women in Galicia (1853-1939)]. Lviv: Nauk.-vydav. pidpryemstvo «Meta» [in Ukrainian].
- Peredyrii, V.A.** (1996). *Periodyka dlia zhinok iak dzherelo doslidzhen natsionalno-kulturnoho zhyttia Halychyny 20-30-kh rr. XX st.* [Periodical for women as a source of research on the national and cultural life of Galicia in the 20's and 30's of the XX century]. (Candidate's thesis). Lviv [in Ukrainian].
- Peredyrii, V.A., Sydorenko, N.M. & Starchenko, T.V.** (1998). *Zhinocha dolia na tli doby: (Litopys zhinochoho rukhu u svitli ukrainskykh vydan)* [Women's fate against the background of the day: (Chronicle of the women's movement in the light of Ukrainian editions)]. Kyiv [in Ukrainian].
- Rudnytska, M.** (1938). Do vsoho zhinotstva [To all women. Ukrainian woman]. *Ukrainka, 71, 1* [in Ukrainian].
- Romaniuk, M.M. & Halushko, M.V.** (Ed.) (2001). *Ukrainski chasopysy Lvova 1848-1939 rr.: Istoryko-bibliohrafichne doslidzhennia* [Ukrainian periodicals of Lviv in 1848-1939. Historical and bibliographical research]: (V. 1. 1848-1900 rr.). Lviv [in Ukrainian].
- Romaniuk, M.M. & Halushko, M.V.** (Ed.) (2002). *Ukrainski chasopysy Lvova 1848-1939 rr.: Istoryko-bibliohrafichne doslidzhennia* [Ukrainian periodicals of Lviv in 1848-1939. Historical and bibliographical research]. (V. 2. 1901-1919 rr.). Lviv [in Ukrainian].
- Romaniuk, M.M. & Halushko, M.V.** (Ed.) (2003). *Ukrainski chasopysy Lvova 1848-1939 rr.: Istoryko-bibliohrafichne doslidzhennia* [Ukrainian periodicals of Lviv in 1848-1939. Historical and bibliographical research]. (V. 3. Kn. 1. 1920-1928 rr.). Lviv [in Ukrainian].
- Romaniuk, M.M. & Halushko, M.V.** (Ed.) (2003). *Ukrainski chasopysy Lvova 1848-1939 rr.: Istoryko-bibliohrafichne doslidzhennia* [Ukrainian periodicals of Lviv in 1848-1939. Historical and bibliographical research]. (V. 3. Kn. 2. 1929-1939rr.). Lviv [in Ukrainian].
- Sholohon, L.I.** (n.d.). Periodychni vydannia Halychyny mizhvoiennoho periodu yak dzherela z istorii literaturnoho zhyttia ukrainsiv kraiu druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. [Periodicals of Galicia between the war period as a source for the history of the literary life of Ukrainians in the region of the second half of the XIX – early XX centuries]. Retrieved from: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11147 [in Ukrainian].
- Sushkova, O.M.** (2009). *Periodychni vydannia dlia zhinok v Ukraini: dynamika rozvytku ta kontseptualni osoblyvosti* [Periodicals for women in Ukraine: the dynamics of development and conceptual peculiarities]. Sumy [in Ukrainian].
- Ternopil'skyi, Yu.** (1974). *Ukrainska presa z perspektyvy 150-littia* [Ukrainian press from the perspective of 150th anniversary]. Dzhersi-Siti. [in Ukrainian].
- Tshelynskyi, H.** (1887). *Zoria, 17-18, 3* [in Ukrainian]

- Zaleska-Onyshkevych, L.** (1984). Yak spleteno vinok. «Persnyi vinok» [How wreath is woven. «Persnyi vinok»]. *Zhinochyi Almanakh*, 8-19 [in Ukrainian].
- Zalizniakova, O.** (1994). Zhinocha presa [Women's press]. *Entsyklopediia Ukrainoznavstva: Slovnykova chastyna*, Vol. 2. Lviv [in Ukrainian].
- Zhyvotko, A.P.** (1999). Istoriiia ukrainskoi presy [The history of the Ukrainian press]. Kyiv: Nasha kultura i nauka [in Ukrainian].

Vira Kochkodan

(Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2340-2224>

Organizational Activity of Ukrainian Women's Societies in Eastern Galicia on the Regional Press Pages (1887-1939)

The paper deals with the women's press from the last quarter of the 19th century until the Second World War. The way in which the press represented its societies is studied, and the dynamics of the development of women's periodicals is shown, in particular, how it changed the coverage of the organizational activities of the associations: principles and methods of work in branches, circles, availability of resource base, psychological features of women delegates, etc. Particular attention is paid to the largest society in Eastern Galicia – the «Union of Ukrainian Women» and its publications – «Zhinocha dolya» (Women's Destiny), «Zhinocha volya» (Women's Will), «Zhinka» (Woman) and others. Besides, the following magazines are mentioned: «Ruska nyva» (Russian Field), «Zhinochyi golos» (Women's Voice). The editors of the publications are also briefly characterized.

The correlation between the organizational condition of the societies and their press activity is proved. Through magazines, the societies promptly informed their members and the public in different parts of the region about the labour and propagated their ideas. The ideological growth of the Ukrainian women's movement is scientifically substantiated in the paper. During the period under review in the mentioned issues political and family rights of women were discussed, the achievements of neighboring countries were uncovered, and at the same time, the right of women to get higher education was emphasized.

Keywords: women's press, the «Union of Ukrainian Women», Eastern Galicia, «Zhinocha dolya», organizational activity, branches, circles, ideology

Надійшла до редакції / Received: 09.05.2019

Схвалено до друку / Accepted: 22.08.2019